

зору (короткозорість, спазм акомодациі, амбліопії тощо); емоційні та психічні проблеми (стан тривоги, страх перед помилками, невпевненість у своїх силах, неврози, панічні атаки, прояви агресії, що загалом можуть гальмувати процес навчання); стомлюваність при тривалому напруженні; відсутність інтересу або мотивації до навчання, що може бути пов'язано із труднощами або невдачами на початкових етапах.

Підготовка дітей до формування навичок письма та запобігання окремим із зазначених труднощів провадиться ще у дошкільці та продовжується у школі. Так, для розвитку дрібної моторики рук особливо ефективними є: ліплення з пластиліну / ігрового тіста; вирізання безпечними ножицями; нанизування намистин, макаронів; маніпуляції з прищіпками; малювання на піску / борошні / манці; «шнурування» взуття, отворів у картоні; малювання / розфарбовування крейдою, маркером; відклеювання / наклеювання наліпок; ігри з ляльками, які потрібно одягати на руку / пальці; збирання дрібних предметів і под.

Для покращення координації рук і очей рекомендовано: кидання та ловля м'яча; складання пазлів; обведення ліній / фігур пальцем / олівцем; «полювання» за мильними бульбашками; «переливання» ложкою води в ємності різного розміру; танці, руханки; малювання зображень «від крапки до крапки» тощо.

Для розвитку оптичного сприйняття та просторових уявлень доцільними є: малювання, розфарбовування; ігри з конструкторами; ігри з кратками букв / цифр / зображень; «впізнавання» / відшукування предметів, схованих у мішку / піску, рисові; сортування предметів за розміром / формою / кольором тощо.

Для подолання труднощів із пам'яттю варто використовувати візуальні підказки на кшталт флеш-карток, малюнків; ігри на встановлення відповідності; забезпечити візуальне / аудіальне / тактильне сприйняття інформації (наприклад, показати, назвати, обвести букву-шершавчик) і под.

Очевидно, що зазначені активності мають ширший спектр впливу, зокрема й на емоційний стан дитини, зняття напруження, утримання уваги, збудження інтересу. Частина з них можна проводити у вільний від навчання час. Крім того, доцільно поінформувати батьків про важливість подібних видів занять для підготовки до формування навичок письма та рекомендувати урізноманітнити ними час дозвілля з дитиною.

Нівелювання негативних факторів, що утруднюють оволодіння навичками письма, та забезпечення досягнення запроєктованих навчальних результатів можливе за умови організації вчителем цілеспрямованої та систематичної навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів.

Засоби активізації навчально-пізнавальної діяльності з екологічним спрямуванням на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

*Т. С. Павлова,
науковий співробітник
відділу початкової освіти імені О.Я. Савченко
Інституту педагогіки НАПН України*

Актуальним для сьогодення постає питання виховання екологічно свідомих громадян, адже сучасні екологічні виклики вимагають формування відповідального ставлення до природи вже з раннього віку. Інтегрований курс «Я досліджую світ» відзначається як ефективний інструмент для реалізації цієї мети, спрямований на формування екологічної компетентності молодших школярів. Ефективність цього процесу значною мірою залежить від використання педагогічних засобів, які сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності.

Як показали результати дослідження, саме емоціогенність навчального змісту значно підвищує зацікавленість учнів і їхню мотивацію до вивчення екологічних тем. Важливість такого компоненту підкреслюють дослідники, зазначаючи, що емоційно насичений матеріал сприяє глибшому осмисленню змісту та формуванню позитивного ставлення до природи. Наприклад, використання текстів про життя тварин, історій з яскравими природними образами та ситуацій, що викликають співпереживання, допомагає школярам відчувати особисту відповідальність за навколишнє середовище.

Нами було проведено експериментальне дослідження, що мало на меті виявити ефективність застосування емоціогенних завдань у процесі вивчення екологічних тем. Учні брали участь у створенні малюнків, обговоренні емоційно забарвлених текстів та виконанні інтерактивних завдань, пов'язаних із проблемами забруднення довкілля та охорони природи. Результати показали, що такі завдання активізують інтерес до навчання, а також сприяють розвитку емпатії до природи.

У свою чергу, діяльнісний підхід як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності спрямований на залучення учнів до активної практичної діяльності, що поєднує теоретичні знання з реальними діями.

Як свідчать дані досліджень, участь у проєктній діяльності сприяє глибшому розумінню екологічних процесів і допомагає учням засвоювати екологічні знання через практику.

У рамках експерименту школярі виконували проєкти, спрямовані на вирішення реальних екологічних проблем, таких як сортування сміття, висадка рослин, догляд за шкільною територією.

Таким чином, застосування цих засобів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» сприяє розвитку екологічної свідомості учнів та стимулює їхню пізнавальну активність, готуючи до ефективного вирішення сучасних екологічних проблем. Це забезпечує формування відповідального ставлення до природи та усвідомлення ролі кожної людини у збереженні навколишнього середовища.